

Ministerstwo Sportu i Turystyki

**Turystyka – czy i jak państwo powinno
pomagać w rozwoju branży**

Warszawa, marzec 2010 r.

Spis treści

I.	Wstęp.....	3
II.	Aktualna sytuacja w turystyce.....	4
III.	Fundusze strukturalne na lata 2007 – 2013.....	7
IV.	Instrumenty krótkookresowe.....	12
V.	Instrumenty średnio i długookresowe	13
VI.	Instrumenty planowane	16
VII.	Dotacje na dofinansowywanie zadań publicznych dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych.....	17
VIII.	Kierunki działań UE w zakresie wsparcia turystyki	20
IX.	Instrumenty wsparcia branży turystycznej w różnych krajach Europy.....	24

I. Wstęp.

W najbliższych latach budowaniu silnych podstaw gospodarki turystycznej w Polsce sprzyjać będzie realizacja zadań dokumentu rządowego „*Kierunki rozwoju turystyki do 2015 roku*” przyjętego w dniu 26 września 2008 r. przez Radę Ministrów na wniosek Ministra Sportu i Turystyki. Dokument ten formułuje nie tylko zobowiązania Rządu RP, mające na celu harmonijny i zrównoważony rozwój sektora turystycznego, ale wskazuje także działania, w realizację których powinny być zaangażowane wszystkie podmioty działające na rzecz rozwoju turystyki w Polsce, w tym przedsiębiorcy turystyczni. Jednym z założeń strategicznych tego dokumentu jest wielopodmiotowy układ rozwoju turystyki łączący aktywność wielu podmiotów i potencjałów będących w ich dyspozycji.

„*Kierunki rozwoju turystyki do 2015 roku*” będą realizowane na 2 poziomach:

- poziomie zadań rekomendowanych przez Międzyresortowy Zespół ds. koordynacji zadań Rządu zawartych w „*Kierunkach rozwoju turystyki do 2015 roku*”, powołany zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów nr 37 z dnia 8 maja 2009 r. (Poziom I),
- poziomie zadań rekomendowanych wszystkim podmiotom działającym na rzecz rozwoju turystyki (Poziom II).

Realizacja celów na poszczególnych poziomach ma za zadanie rozwój przemysłu turystycznego, opartego na nowoczesnych, konkurencyjnych i wysokiej jakości produktach i usługach turystycznych oraz respektującego zasady zrównoważonego rozwoju.

Dokument ten ma szczególne znaczenie dla szeroko pojętego środowiska turystycznego, gdyż jest m.in. wyznacznikiem do tworzenia strategii i programów rozwoju na szczeblu subregionalnym i lokalnym oraz stanowi podstawę przygotowywania oraz oceny projektów finansowanych i współfinansowanych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

W 2008 roku po raz pierwszy opracowany został przez Polską Organizację Turystyczną (POT) kompleksowy dokument „*Marketingowa Strategia Polski w sektorze turystyki na lata 2008-2015*” stanowiący uszczegółowienie zapisów zawartych w obszarze priorytetowym „Wsparcie marketingowe” dokumentu „*Kierunki rozwoju turystyki do 2015 roku*”. „Marketingowa strategia...” jest podstawowym instrumentem działania POT-u i branży turystycznej, niezbędnym dla prowadzenia spójnej i długofalowej polityki promocyjnej Polski w sektorze turystyki do roku 2015. Dokument ten stanowi także podstawę merytoryczną do

określania kierunków promocji z wykorzystaniem funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, których beneficjentem jest bezpośrednio POT, a także poszczególne regiony Polski.

II. Aktualna sytuacja w turystyce.

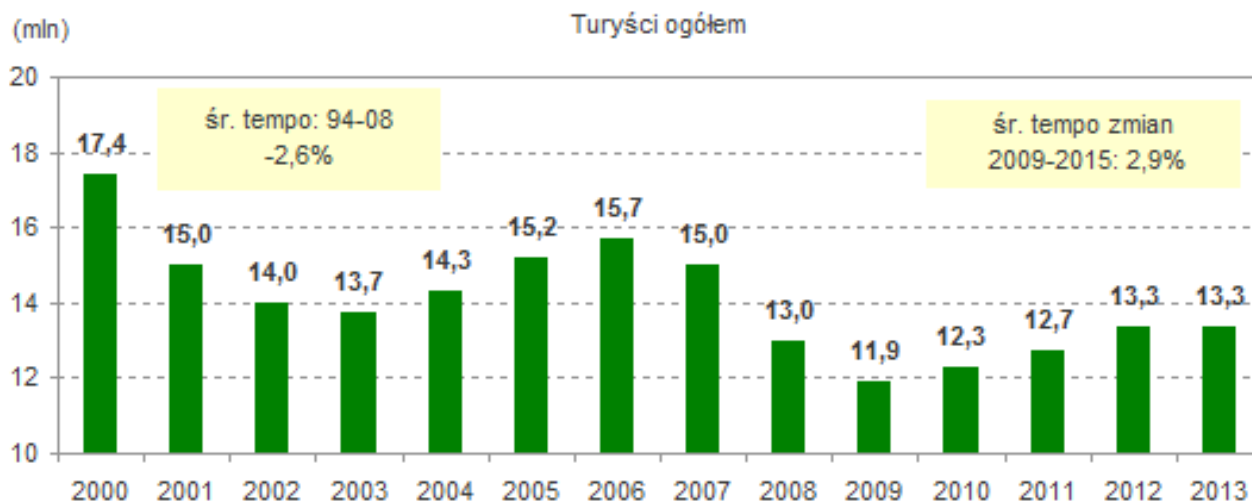
Turystyka w polskiej gospodarce jest znaczącym i dynamicznie rozwijającym się sektorem odgrywającym istotną rolę. W 2008 roku gospodarka turystyczna wytworzyła 6% PKB, natomiast dla porównania udział rolnictwa razem z łowiectwem i leśnictwem w PKB wyniósł 3,9%, a górnictwa jedynie 2,1%. Poza bezpośrednim wpływem na gospodarkę aktywizuje pośrednio gałęzie nie związane bezpośrednio z turystyką i odzwierciedla swój udział w tej części PKB oraz zatrudnieniu, które nie istniałoby, gdyby nie związek tych gałęzi z turystyką. Według wstępnych danych Światowej Organizacji Turystyki (UNWTO) przyjazdy turystów międzynarodowych na całym świecie spadły o 4% w 2009 roku – tj. do 880 milionów. Po 14 miesiącach spadku, w ostatnim kwartale 2009 r. powróciła tendencja wzrostowa, przyczyniając się do lepszych niż oczekiwano wyników rocznych (IV kwartał 2009 – wzrost o 2%). Na podstawie trendów zanotowanych w pierwszych 3 kwartałach 2009 roku szacuje się, że wpływy z turystyki międzynarodowej w 2009 r. zmalały o około 6%

Według przybliżonych oszacowań Instytutu Turystyki w 2009 roku było:

- około 38,7 mln wyjazdów Polaków za granicę (spadek o 22% w porównaniu z 2008 r. – spowodowany w dużej mierze spadkiem wartości złotówki do EURO i dolara USA, i tym samym turystyka krajowa stała się atrakcyjną alternatywą wakacyjną pod względem cenowym),
- przyjazdy cudzoziemców do Polski - było ich w 2009 r. 53,8 mln- czyli o 10% mniej niż w 2008 r.,
- liczbę przyjazdów turystów zagranicznych do Polski szacuje się na blisko 11,9 mln (tj. o 8% mniej niż w 2008 r. – główna przyczyna – spowolnienie lub wręcz kryzys ekonomiczny w krajach generujących ruch turystyczny do Polski).

Wykres 1.

Przyjazdy turystów w latach 2000 - 2009 i prognoza do 2013 r.

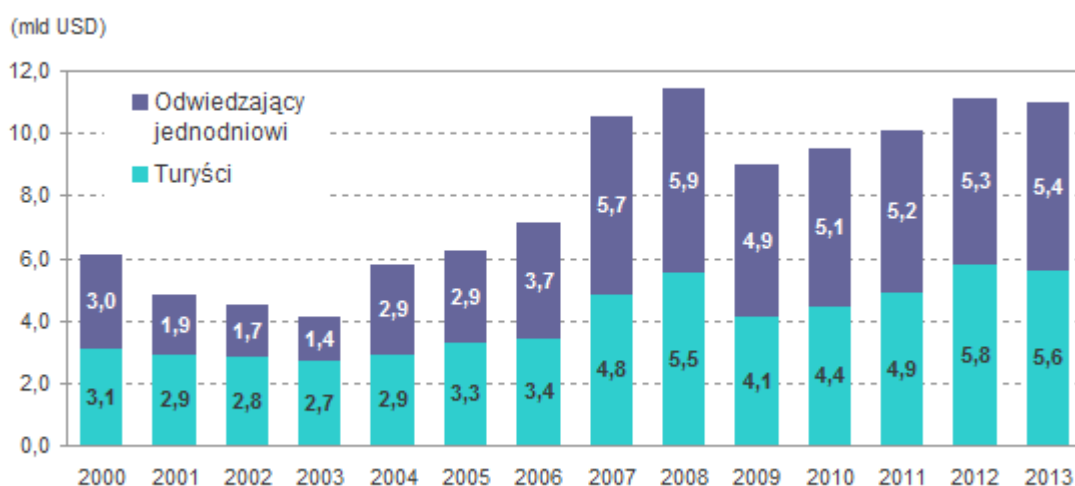
źródło: oszacowania i prognozy Instytutu Turystyki (III 2010)

Według danych GUS:

- liczba cudzoziemców w bazie noclegowej w 2009 r. spadła o 5%, zaś liczba noclegów o 6%,
- tendencje spadkowe zatrzymały się w trzecim kwartale: ogólna liczba turystów zagranicznych, jak i liczba gości w komercyjnej bazie noclegowej nie odbiegała od poziomu z 2008 roku,
- w czwartym kwartale 2009 roku liczba turystów zagranicznych w bazie noclegowej wzrosła (w porównaniu z tym samym okresem 2008 r.) o 4%, a liczba noclegów wzrosła o 3%. Istotny spadek liczby korzystających i noclegów zanotowano w przypadku Korei, Łotwy, Rosji, Ukrainy, Estonii i Irlandii.

Według wstępnych oszacowań, w 2009 roku łączne przychody Polski z turystyki wyniosły około 9 mld dolarów USA, z czego 4,1 mld USD to wpływy od turystów, a 4,9 mld USD – od odwiedzających jednodniowych. Oznacza to, że spadek, liczony w dolarach USD, w stosunku do danych za 2008 r. (11,4 mld USD) wyniósł około 20%, liczony w euro – 18%, natomiast jeśli wpływy policzy się w polskich złotych – to kwota nie uległa zmianie. Na tym przykładzie widać wyraźnie wpływ zmiany kursów walut na ocenę sytuacji ekonomicznej sektora turystycznego.

Wykres 2. Wpływy z tytułu przyjazdów cudzoziemców wraz z prognozą do 2013 r.

źródło: GUS, prognozy Instytutu Turystyki (XII 2009)

Koniec roku 2008 i trzy kwartały roku 2009 nie były dobrym okresem dla turystyki światowej. W tym okresie rozwijał się kryzys gospodarczy, który spowodował ograniczenie konsumpcji na rynku usług turystycznych. Poprawę sytuacji zanotowano w IV kwartale 2009 roku.

Kryzys światowy wywarł również wpływ na polski rynek usług turystycznych:

- wśród mieszkańców Polski obserwowano rezygnację z zagranicznych podróży turystycznych na rzecz wypoczynku w kraju,
- spadek polskiej waluty w stosunku do dolara USD i euro sprawił, że Polska stała się krajem bardziej konkurencyjnym cenowo w stosunku do krajów strefy euro, co powinno pobudzić w dłuższym okresie turystów z Europy Zachodniej do wypoczynku w Polsce.

Turystyka jest sektorem wrażliwym na wahania gospodarcze. Oceniając wyniki polskiej turystyki w analizowanym okresie należy pamiętać, że zmniejszenie ruchu zostało uwarunkowane m.in. następującymi przyczynami:

- przystąpieniem Polski do strefy Schengen i zmianą przepisów wizowych dla obywateli państw spoza UE (szczególnie dotyczy to przyjazdów z Rosji, Ukrainy i Białorusi),
- narastanie zjawisk recesyjnych w gospodarce światowej, co miało wpływ na międzynarodowy ruch turystyczny,
- wysoki kurs PLN w 2008 roku, co powodowało wzrost kosztów pobytu w Polsce.

III. Fundusze strukturalne na lata 2007-2013.

Dla pełnego wykorzystania potencjału turystycznego niezbędna jest poprawa dostępności komunikacyjnej i inwestycje w bazę hotelową i obiekty turystyczne. Istotnym wsparciem w tym zakresie są środki unijne. W latach 2007-2013 przewidziano dla Polski znaczne środki finansowe na rozwój turystyki: 168 mln euro w Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka (POIG), około miliarda euro w Regionalnych Programach Operacyjnych (RPO), nie licząc programów i priorytetów komplementarnych.

Istotnym wsparciem dla branży turystycznej są środki w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2007-2013. Dzięki zapisom wprowadzonym przez Departament Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki do Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia fundusze strukturalne dla polskiej turystyki są po raz pierwszy dostępne na poziomie horyzontalnym.

Głównym źródłem funduszy jest wsparcie przewidziane Programem Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 w ramach Działania 6.3 Promocja turystycznych walorów Polski oraz Działania 6.4 Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym.

- **Działanie 6.3 Promocja turystycznych walorów Polski.**

Celem Działania 6.3 jest wzmocnienie konkurencyjności gospodarki poprzez promocję Polski jako kraju atrakcyjnego turystycznie. Intensywna, kompleksowa promocja walorów turystycznych Polski, stanowiących wartość na skalę europejską, a nawet światową przyczyni się w sposób istotny do zwiększenia rozwoju gospodarczego i wzmocnienia konkurencyjności polskiej gospodarki.

Beneficjentem systemowym tego działania jest Polska Organizacja Turystyczna (POT). Na działanie to jest przewidziane 30 mln euro.

Projekt składa się z trzech ściśle ze sobą powiązanych podstawowych komponentów:

Komponent A obejmuje działania promocyjne z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi marketingowych mające na celu promocję turystycznej marki „POLSKA”. Zaplanowano m.in.: program telewizyjny pn. „*Ambasadorowie Polskiej Turystyki*” oraz multimedialne kampanie wizerunkowo-produktowe na rynkach: brytyjskim, niemieckim, francuskim poprzedzone rejsem polskiego żaglowca.

Komponent B dotyczy stworzenia zintegrowanego systemu informacji turystycznej w Polsce, stanowiącego podstawowe narzędzie promocyjne w pozyskiwaniu wiedzy o turystycznych walorach kraju.

Komponent C zakłada organizację szkoleń, warsztatów i konferencji dla wszystkich uczestników i potencjalnych beneficjentów projektu. Ich tematyka będzie ściśle związana z przedmiotem kampanii i wydarzeń, które będą odbywać się w ramach całego projektu.

- **Działanie 6.4 Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym.**

Celem Działania 6.4 jest wsparcie inwestycji dla stworzenia konkurencyjnych i innowacyjnych o unikatowej randze produktów turystycznych o charakterze ponadregionalnym.

W Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka przewidziano wsparcie projektów o największym znaczeniu turystycznym, które przyczynią się do wzrostu atrakcyjności kraju w świetle przygotowań do organizacji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012. Wsparte zostaną również projekty, które pozwolą na rozwój turystyki w kilku województwach przy jednoczesnym zachowaniu chłonności terenów turystycznych i ich pojemności.

Instytucją Wdrażającą (Instytucją Pośredniczącą II stopnia) dla Działania 6.4 jest Polska Organizacja Turystyczna. Na działanie 6.4 przewidziane jest 138 mln euro.

Minister Rozwoju Regionalnego 31 lipca 2008 roku ogłosił wyniki weryfikacji indykatywnej listy projektów kluczowych dla Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Lista projektów została opublikowana obwieszczeniem Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 6 sierpnia 2008 r. w Monitorze Polskim w dniu 18 sierpnia 2008 r. Na indykatywnej liście projektów kluczowych znalazło się ogółem 25 projektów, w tym 13 na liście podstawowej a 12 na liście rezerwowej. Projekty dotyczą przede wszystkim rozwoju turystyki wodnej, kulturowej oraz uzdrowiskowej.

Decyzją Ministra Rozwoju Regionalnego 31 lipca 2009 r. została zaktualizowana lista projektów indywidualnych w ramach PO IG, która w przypadku Działania 6.4 zawiera obecnie 21 przedsięwzięć. Wszystkie z nich umieszczone były na ubiegłorocznej liście, przy czym obecnie (dzięki wysokiemu kursowi euro) aż 20 projektów znajduje się na liście głównej, a 1 na rezerwowej. Beneficjenci pozostałych 4 projektów z poprzedniej listy już wcześniej zrezygnowali z dalszego ubiegania się o wsparcie, m.in. z powodu uzyskania dotacji w ramach poszczególnych RPO.

Priorytetowe znaczenie dla wdrażania Działania 6.4 PO IG „*Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym*” będą miały przygotowywane rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki nt. pomocy publicznej. Umożliwią m.in. uruchomienie płatności na rzecz beneficjentów projektów objętych pomocą publiczną.

W dniu 7 lipca 2009 r. weszło w życie Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie szczegółowego przeznaczenia, warunków i trybu udzielania pomocy publicznej na wspieranie inwestycji w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym w zakresie regionalnej pomocy inwestycyjnej oraz pomocy *de minimis* w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 (Dz. U. Nr. 107, poz. 893).

Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki w sprawie szczegółowego przeznaczenia, warunków i trybu udzielania pomocy publicznej na wspieranie inwestycji w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym w zakresie wspierania kultury i dziedzictwa kulturowego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, będzie podlegało notyfikacji przez Komisję Europejską.

Projekty związane z turystyką zostały ujęte również w **Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej**, który będzie realizowany na rzecz 5 województw: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego. Beneficjentem Działania V.1 Promowanie zrównoważonego rozwoju turystyki Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej jest Polska Organizacja Turystyczna. Na działanie przeznaczonych jest 5,88 mln Euro.

Celem działania jest wzrost zainteresowania ofertą turystyczną pięciu wschodnich regionów Polski. Przedsięwzięcie, zaplanowane na lata 2008-2012, składa się z dwóch komponentów:

- **Studium uwarunkowań atrakcyjności turystycznej Polski Wschodniej.**

W ramach komponentu przeprowadzono prace analityczne, w ramach których dokonano inwentaryzacji atrakcji turystycznych wschodnich województw kraju, przeprowadzona analizę segmentów turystyki oraz zawarto rekomendacje dla przyszłej kampanii promocyjnej. Integralną część komponentu stanowiło badanie jakościowe opinii i postaw potencjalnych turystów wobec potencjału turystycznego Polski Wschodniej.

- **Kampania promocyjna prezentująca walory turystycznej Polski Wschodniej.**

Działania realizowane w ramach kampanii zakładają skierowanie przekazu promocyjnego do turystów krajowych (w tym mieszkańców Polski Wschodniej) i zagranicznych, z uwzględnieniem grup odbiorców o szczególnych potrzebach komunikacyjnych, w tym osób niepełnosprawnych.

Ponadto w ramach Programu Rozwój Polski Wschodniej, wsparcie zostanie udzielone:

- na kompleksowy projekt mający na celu stworzenie podstawowej infrastruktury związanej z obsługą ruchu rowerowego obejmujący swoim zasięgiem 5 województw Polski Wschodniej (Działanie V.2 Trasy rowerowe – 42,5 mln EUR wkład z funduszy UE),
- wsparcie budowy i modernizacji infrastruktury konferencyjno- wystawienniczotargowej (Działanie III.2 Infrastruktura turystyki kongresowej i targowej – ok. 93 mln EUR wkład z funduszy UE).

Fundusze na rozwój turystyki zostały uwzględnione również we wszystkich **Regionalnych Programach Operacyjnych**, co odzwierciedla fakt, że wszystkie polskie regiony widzą swoją szansę w tym sektorze gospodarki. W ramach tych programów przewidziana jest przede wszystkim budowa i modernizacja lokalnej bazy turystycznej, takiej m.in. jak: infrastruktura noclegowa i gastronomiczna, publiczna infrastruktura turystyczna i rekreacyjna, infrastruktura uzdrowskowa, system informacji turystycznej oraz promocja turystyki.

Wsparcie projektów, które mogą w sposób pośredni przyczynić się do rozwoju turystyki przewiduje również **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko**. Realizowane będą projekty dotyczące m.in. rewitalizacji, rewaloryzacji, konserwacji, renowacji, zachowania, modernizacji, adaptacji na cele kulturalne zabytkowych obiektów i zespołów obiektów wraz z ich otoczeniem.

Pomoc w zakresie rozwoju turystyki przewidziana jest również w **Programie Operacyjnym Rozwój Obszarów Wiejskich** na rozwój turystyki na wsi i agroturystyki (podjęcie lub rozwój działalności w zakresie usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, na inwestycje związane z tworzeniem lub rozwojem mikroprzedsiębiorstw, działających w zakresie usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, na projekty związane z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej w tym m.in. mających na celu podniesienie atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich) oraz w ramach Europejskich Programów Współpracy Terytorialnej a dla rozwoju

zasobów ludzkich stworzony został horyzontalny **Program Operacyjny Kapitał Ludzki**, gdzie na zasadach ogólnych branża turystyczna będzie mogła również uzyskać wsparcie.

Z wielu przedstawionych wcześniej programów operacyjnych na lata 2007-2013 będą mogli skorzystać przedsiębiorcy działający w sektorze turystyki. Pozyskiwanie pieniędzy unijnych nie jest łatwe. Samo przygotowanie projektu i złożenie wniosku aplikacyjnego jest już skomplikowane. Często przedsiębiorcy mają problemy z odnalezieniem, wśród wielu programów operacyjnych (w ich ramach priorytetów i działań), najbardziej odpowiednich źródeł finansowania własnych pomysłów. Dlatego też Ministerstwo Sportu i Turystyki zleciło w 2008 roku opracowanie praktycznego przewodnika skierowanego do przedsiębiorstw branży turystycznej wskazującego na możliwości wykorzystania środków unijnych do finansowania ich rozwoju. W celu szerokiego rozpropagowania zawartych w nim treści wśród branży turystycznej DT wydał drukiem w 2009 roku w praktyczny przewodnik **„Finansowanie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw turystycznych ze środków UE”**.

Przewodnik został przekazany Polskiej Izbie Turystycznej i jej regionalnym oddziałom, Radzie Krajowej Izby Turystyki w Polsce i jej członkom oraz innym izbom, federacjom, stowarzyszeniom, związkom. Ogółem rozesłano 260 egzemplarzy. Ponadto zamieszczono wersję elektroniczną na stronach internetowych Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz na portalu „*Zarabiaj na turystyce*”.

Celem określenia faktycznych możliwości oraz przeszkód w pozyskiwaniu środków z funduszy europejskich przez podmioty turystyczne jeszcze w tym roku Departament Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki zleci wykonanie ekspertyzy nt. „*Szanse i bariery dostępu podmiotów turystycznych do funduszy strukturalnych*”. Koncepcja realizacji ekspertyzy zakłada opracowanie narzędzi badawczych, zebranie danych koniecznych do przeprowadzenia późniejszych analiz (w tym również w postaci wywiadów), zorganizowanie panelu ekspertów oraz raport końcowy. Wyniki ekspertyzy będą służyć planowanym na przyszły rok pracom nad zmianami kryteriów wyboru projektów w latach 2007-2013 oraz opracowaniu zapisów do dokumentów dotyczących nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej.

IV. Instrumenty krótkookresowe

Wśród instrumentów krótkookresowych podejmowanych przez Ministerstwo Gospodarki oraz Ministerstwo Finansów należy wskazać przede wszystkim:

- **zwiększenie dostępu mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) do finansowania zewnętrznego**, poprzez wzmocnienie systemu gwarancji i poręczeń oraz wykreowanie dodatkowej, bezpiecznej akcji kredytowej (m.in. **zwiększenie kapitału funduszy pożyczkowych dla MŚP** oraz **kapitału funduszy poręczeniowych**),
- wprowadzenie **wyższej ulgi inwestycyjnej dla MŚP** oraz nowo zakładanych firm, tj. rozwiązań zwiększających możliwość zaliczania do kosztów podatkowych wydatków na inwestycje w postaci jednorazowych odpisów amortyzacyjnych,
- przyjęcie **ustawy o łagodzeniu skutków kryzysu dla pracowników i przedsiębiorców**, przygotowanej na podstawie wypracowanego na drodze dialogu autonomicznego partnerów społecznych pakietu 13 propozycji, których celem jest zniwelowanie skutków kryzysu,
- **wzmocnienie pozycji Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK)** jako instytucji poręczeniowo- gwarancyjnej realizującej rządowe programy społeczno-gospodarcze oraz dokapitalizowanie funduszu kwotą 3,7 mld zł; (wdrożenie nowych produktów, ułatwiających dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania, może przyczynić się również do rozwoju sektora turystyki w Polsce m.in. z uwagi na fakt, iż podmioty z branży turystycznej mogą korzystać z ww. instrumentów). BGK może udzielać, we własnym imieniu i na własny rachunek, poręczeń lub gwarancji w ramach rządowych programów społeczno-gospodarczych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego, obejmujących w szczególności projekty:
 1. realizowane z wykorzystaniem środków pochodzących z funduszy UE,
 2. infrastrukturalne,
 3. związane z rozwojem sektora małych i średnich przedsiębiorstw,w tym realizowane z wykorzystaniem środków publicznych.

W dniu 19 maja 2009 r. Rada Ministrów przyjęła rządowy program „wspieranie przedsiębiorczości z wykorzystaniem poręczeń i gwarancji Banku Gospodarstwa Krajowego”, który tworzy ramy dla działalności doręczeniowo - gwarancyjnej BGK na rzecz przedsiębiorców. Wdrożenie nowych produktów,

ułatwiających dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania, może przyczynić się również do rozwoju sektora turystyki w Polsce m.in. z uwagi na fakt, iż podmioty z branży turystycznej mogą korzystać z ww. instrumentów.

- umożliwienie *rozliczania kosztów prac badawczo-rozwojowych* w chwili ich poniesienia lub poprzez odpisy amortyzacyjne w trakcie trwania inwestycji,
- możliwość *dochodzenia roszczeń w postępowaniu grupowym* (projekt ustawy),
- *zabezpieczenie instytucji finansowych* poprzez ich dokapitalizowanie przez Skarb Państwa oraz wsparcie dla instytucji rynku finansowego mających problemy z płynnością,
- *zwiększenie poziomu depozytów bankowych* objętych 100% gwarancją wypłacalności do równowartości 50 tys. euro,
- przyspieszenie realizacji *inwestycji współfinansowanych ze środków UE*,
- *ochrona* gospodarki i gospodarstw domowych *przed niekontrolowanym wzrostem cen energii*.

V. Instrumenty średnio i długookresowe

W celu wspierania przedsiębiorców, w tym także turystycznych Ministerstwo Gospodarki ukierunkowało swoje działania m.in. na:

- kształtowanie *przyjaznego otoczenia dla przedsiębiorczości* w oparciu o nowelizację ustawy o swobodzie działalności gospodarczej i ustaw z tzw. pakietu na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, którego głównym celem jest ograniczenie najpoważniejszych barier rozwoju przedsiębiorczości w Polsce, uproszczenie prawa gospodarczego i poprawę klimatu wokół działalności gospodarczej,
- *ograniczanie barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców* w oparciu o przygotowywany obecnie II etap nowelizacji ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, która ma na celu usunięcie z systemu prawa przeszkód pojawiających się w związku z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej, a także likwidację zbędnych koncesji, zezwoleń i licencji stanowiących nieuzasadnione bariery dla przedsiębiorców,

- nowelizacja *ustawy o PPP*, mająca na celu zwiększenie liczby zrealizowanych przedsięwzięć z wykorzystaniem partnerstwa publiczno-prywatnego w Polsce,
- *zwiększenie popytu konsumpcyjnego* poprzez: wprowadzenie począwszy od 2009 r. obniżonej, dwustopniowej skali PIT, zmniejszenie „klina podatkowego” (obniżka składki rentowej), zmianę w podatku VAT oraz wprowadzoną w 2008 r. indeksację rent i emerytur,
- *zakończenie głównych procesów prywatyzacyjnych* w ramach opracowywanego przez Ministerstwo Gospodarki programu, którego realizacja pozwoli na promocję inicjatywy pracowniczej w procesach prywatyzacyjnych i upadłościowych oraz zwiększenie zainteresowania jednostek samorządu terytorialnego udziałem w tych procesach.

W zakresie działań Ministerstwa Finansów wyróżnić można następujące *instrumenty podatkowe skierowane tylko dla branży turystycznej*. Podmioty prowadzące działalność polegającą na świadczeniu usług w zakresie turystyki mogą skorzystać ze szczególnych preferencji podatkowych np. w zakresie podatku od towarów i usług, czy podatków lokalnych. Mają one na celu ułatwienie prowadzenia działalności turystycznej, która wiąże się często z zakupami dokonywanymi od podmiotów zarejestrowanych w innych krajach UE jako podatników podatku od wartości dodanej. Są to:

- *preferencje w opodatkowaniu nieruchomości wykorzystywanych na działalność turystyczną*. Na podstawie art. 5 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2006 r. Nr. 121, poz. 844, z późn. zm.), przy określaniu wysokości stawek podatku od nieruchomości od gruntów, budynków i budowli rada gminy może różnicować ich wysokość dla poszczególnych rodzajów przedmiotów opodatkowania ze względu na rodzaj prowadzonej działalności. Różnicowanie stawek powinno uwzględniać przepisy dotyczące pomocy publicznej. Rada gminy może wprowadzić, w drodze uchwały, inne niż ustawowe zwolnienia przedmiotowe w podatku od nieruchomości, a także zwolnienia przedmiotowe i ulgi w podatku rolnym i w podatku leśnym,
- *szczególne rozwiązanie ukierunkowane na rozwój agroturystyki* przewidziane w ustawie o podatkach i opłatach lokalnych. Za działalność gospodarczą nie uważa się wynajmu turystom pokoi gościnnych w budynkach mieszkalnych znajdujących się na obszarach wiejskich przez osoby ze stałym miejscem pobytu w gminie położonej na

tym terenie, jeżeli liczba pokoi przeznaczonych do wynajęcia nie przekracza 5. Tym samym w wyniku zastosowania tego rozwiązania dla opodatkowania nieruchomości będących własnością lub w posiadaniu osób wykonujących taką działalność stosuje się niższe stawki podatku niż w przypadku przedsiębiorców,

- **preferencje podatkowe dla działalności agroturystycznej.** Na podstawie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych dochody uzyskane z tytułu wynajmu pokoi gościnnych, w budynkach mieszkalnych położonych na terenach wiejskich w gospodarstwie rolnym, osobom przebywającym na wypoczynku oraz dochody uzyskane z tytułu wyżywienia tych osób, jeżeli liczba wynajmowanych pokoi nie przekracza 5, są wolne od podatku dochodowego. W przypadku, gdy liczba pokoi w budynku mieszkalnym przekroczy liczbę 5 lub nie zostaną wypełnione inne przesłanki, od których jest uzależnione zwolnienie z opodatkowania, bądź też zakres świadczonych usług jest szerszy, osoba fizyczna prowadząca działalność agroturystyczną ma prawo wyboru opodatkowania swojej działalności w następujących formach: podatek dochodowy płacony na zasadach ogólnych, 19% podatek liniowy, ryczałt od przychodów ewidencjonowanych, karta podatkowa,
- **preferencje podatkowe dla usług hotelowych i gastronomicznych,** które nadal objęte są stawką 7% podatku od towarów i usług. Dyrektywa Rady 2009/47/WE z dnia 5 maja 2009 r. zmieniająca dyrektywę 2006/112/WE w zakresie stawek obniżonych podatku od wartości dodanej rozszerzyła zakres usług, w stosunku do których państwa członkowskie mogą stosować obniżoną stawkę podatku VAT – m.in. o usługi restauracyjne i cateringowe. W związku z powyższym pożądane jest ustanowienie obniżonej 7% stawki VAT dla gastronomii bez okresu przejściowego.

Podwyższenie stawki do 22% na gastronomię spowoduje wzrost cen oferty turystycznej co w konsekwencji przyczynić się może do zmniejszenia popytu i wzrostu bezrobocia. Określenie podatku VAT dla gastronomii na poziomie 7% ma duże znaczenie również dla usług żywieniowych rozwijanych na terenach wiejskich, w tym w turystyce wiejskiej.

VI. Instrumenty planowane.

Rozwijający się rynek usług turystycznych oraz zmieniające się otoczenie prawne, w tym konieczność dalszego dostosowywania przepisów do prawa UE, wywołały potrzebę zmiany ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. Nr 133, poz. 884 z późn. zm.).

Celem projektu ustawy o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz o zmianie ustawy - Kodeks wykroczeń jest także:

- podniesienie poziomu ochrony klientów korzystających z usług turystycznych,
- liberalizacja warunków prowadzenia działalności w zakresie organizowania imprez turystycznych i pośrednictwa turystycznego i w zakresie prowadzenia szkoleń dla kandydatów na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek.

Najważniejsze zmiany zawarte w projekcie ustawy o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz o zmianie ustawy - *Kodeks wykroczeń* – przygotowywanej przez Ministerstwo Sportu i Turystyki są następujące:

- *Rezygnacja z ustawowo określonych wymagań kwalifikacyjnych przedsiębiorcy wykonującego działalność gospodarczą w zakresie organizowania imprez turystycznych oraz pośredniczenia na zlecenie klientów w zawieraniu umów do kierowania działalnością przedsiębiorstwa* oraz działalnością jego jednostek organizacyjnych samodzielnie dokonujących czynności prawnych podyktowana jest potrzebą ograniczenia formalności obciążających przedsiębiorców,
- *Rozszerzenie form zabezpieczeń finansowych wymaganych od organizatorów turystyki i pośredników turystycznych o nową formę, polegającą na przyjmowaniu wpłat na rachunek powierniczy w przypadku wykonywania usług turystycznych wyłącznie na terenie kraju* i złożenia marszałkowi województwa oświadczenia o przyjmowaniu wpłat po wykonaniu umowy lub na rachunek powierniczy wynika z faktu braku potrzeby pokrywania kosztów powrotu w przypadku usług wykonywanych w kraju. Zaproponowana forma zabezpieczenia eliminuje zagrożenie utraty wpłat klientów w przypadku niewykonania umowy. Zmiana ta ma na celu zwiększenie liczby możliwych form zabezpieczeń finansowych i przez to umożliwienie przedsiębiorcom wyboru formy posiadanego zabezpieczenia,

- ***Wprowadzenie obowiązku składania marszałkowi województwa oryginałów lub potwierdzonych przez podmioty, które je podpisały, odpisów kolejnych umów nie później niż 14 dni przed upływem terminu obowiązywania umowy poprzedniej.*** Wprowadzenie przepisu podyktowane jest interesem przedsiębiorców; termin 14 dniowy umożliwi marszałkowi województwa wezwanie przedsiębiorcy do uzupełnienia dokumentów, dzięki czemu nie zachodzi konieczność wykreślenia tego przedsiębiorcy z rejestru z powodu rażącego naruszenia przez niego warunków wykonywania działalności regulowanej gdy opóźni się ze złożeniem umowy zabezpieczenia finansowego na rzecz klientów,
- ***Ograniczenie i doprecyzowanie katalogu rażących naruszeń wykonywania działalności organizatora turystyki i pośrednika turystycznego.*** Usunięte uchybienia traktowane jako rażące naruszenia mogą prowadzić do nieproporcjonalnej sankcji w postaci zakazu wykonywania działalności przez 3 lata, podczas gdy mogą być eliminowane w trybie art. 71 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej,
- ***Zastąpienie upoważnienia do prowadzenia szkoleń dla kandydatów na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek mniej restrykcyjną formą reglamentacji*** tej działalności tj. obowiązkiem uzyskania wpisu do rejestru organizatorów tych szkoleń, prowadzonego przez marszałka województwa stanowi rezygnację z nadmiernie rygorystycznej formy reglamentacji,
- ***Usunięcie nadmiernych wymagań w stosunku do motelu oraz usunięcie zapisu o zapewnianiu przez ten obiekt możliwości korzystania z usług motoryzacyjnych.*** Zmiana definicji motelu poprzez odstąpienie od odnoszenia się do definicji hotelu sprawi, że obiekty położone przy drogach, dysponujące parkingiem, posiadające co najmniej 10 pokoi w pokojach jedno- i dwuosobowych będą znacznie częściej zgłaszane do kategoryzacji, co da im możliwość posługiwania się rozpoznawalną powszechnie w skali międzynarodowej nazwą rodzajową - motel.

Projekt ustawy został przyjęty na 63 posiedzeniu Sejmu RP, które odbyło się 19 marca br.

VII. Dotacje na dofinansowywanie zadań publicznych dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych.

Co roku przeprowadzany jest otwarty konkurs na dofinansowanie zadań, zgodnie z zaakceptowanymi przez ministra właściwego do spraw turystyki „Zasadami przyznawania i

rozliczania dotacji na dofinansowywanie zadań publicznych przez Ministerstwo Sportu i Turystyki - Departament Turystyki dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych”.

Zlecenie do realizacji zadań dofinansowywanych w ramach dotacji budżetowej następuje w trybie otwartego konkursu ofert na podstawie art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr. 96, poz. 873, z późn. zm.). Główne obszary priorytetów merytorycznych, które są określane w „Zasadach...”, obejmują kierunkowe zagadnienia zawarte w dokumencie strategicznym „*Kierunki rozwoju turystyki do roku 2015*”. W roku 2008 zostały przeprowadzone dwie edycje konkursu. W wyniku rozstrzygnięcia obu konkursów zarekomendowano do dofinansowania 34 zadania na łączną kwotę 2.458,5 tys. zł. Wszystkie zadania zostały rozliczone do końca 2008 roku na łączną kwotę 2.317,3 tys. zł.

Podział zadań według poszczególnych priorytetów merytorycznych przedstawiał się następująco:

- Priorytet 1- Opracowanie koncepcji tworzenia produktów turystyki aktywnej i kulturowej – zrealizowano 8 zadań na kwotę dotacji - 360,1 tys. zł,
- Priorytet 2- Podnoszenie jakości usług turystycznych poprzez kształcenie, szkolenie i doskonalenie kadr dla turystyki – zrealizowano 17 zadań na kwotę dotacji - 583,1 tys. zł,
- Priorytet 3- Wspieranie imprez krajoznawczo-turystycznych o szczególnym znaczeniu w upowszechnianiu turystyki i edukacji turystycznej – zrealizowano 9 zadań na kwotę dotacji – 346,9 tys. zł,
- Priorytet 4 - Wytyczanie, znakowanie i konserwacja szlaków turystycznych na terenie Polski – zrealizowano 10 zadań na łączną kwotę 1.027,2 tys. zł.

W roku 2009 przeprowadzono jedną edycję konkursu. W wyniku rozstrzygnięcia zarekomendowano do dofinansowania 35 zadań na łączną kwotę 2.020,0 tys. zł. Podział zadań według poszczególnych priorytetów merytorycznych przedstawia się następująco:

- Priorytet 1. Przygotowanie koncepcji tworzenia konkurencyjnych produktów turystycznych – zarekomendowano 4 zadania na łączną kwotę 311,6 tys. zł,
- Priorytet 2. Doskonalenie i szkolenie kadr realizujących zadania w zakresie rozwoju turystyki - zarekomendowano 14 zadań na łączną kwotę 570,9 tys. zł,

- Priorytet 3. Stosowanie i wdrażanie norm jakości w usługach turystycznych i ich standaryzacji - zarekomendowano 2 zadania na łączną kwotę 122,2 tys. zł,
- Priorytet 4. Wspieranie międzynarodowych i ogólnopolskich imprez krajoznawczo-turystycznych o szczególnym znaczeniu w upowszechnianiu turystyki i edukacji turystycznej, a także w kształtowaniu pozytywnego wizerunku Polski - zarekomendowano 6 zadań na łączną kwotę 361,2 tys. zł,
- Priorytet 5. Wytyczanie, znakowanie i konserwacja szlaków turystycznych na terenie Polski - zarekomendowano 9 zadań na łączną kwotę 654,1 tys. zł.

Departament Turystyki przeprowadził w roku 2009 konkurs na dofinansowanie zadań publicznych przez Ministerstwo Sportu i Turystyki - dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych w ramach dotacji budżetowej na rok 2009. W wyniku konkursu dofinansowano 35 zadań na łączną kwotę 1.884.891,16 zł według następujących priorytetów:

- przygotowanie koncepcji tworzenia konkurencyjnych produktów turystycznych – kwota 286.112,94 zł,
- doskonalenie i szkolenie kadr realizujących zadania w zakresie rozwoju turystyki – kwota 524.160,34 zł,
- stosowanie i wdrażanie norm jakości w usługach turystycznych i ich standaryzacji – kwota 117.707,7 zł,
- wspieranie międzynarodowych i ogólnopolskich imprez krajoznawczo-turystycznych o szczególnym znaczeniu w upowszechnianiu turystyki i edukacji turystycznej, a także w kształtowaniu pozytywnego wizerunku Polski – kwota 321.744,55 zł,
- wytyczenie, znakowanie i konserwacja szlaków turystycznych na terenie Polski – kwota 635.165,63 zł.

VIII. Kierunki działań UE w zakresie wsparcia turystyki.

Kierunki działań UE w zakresie wsparcia turystyki zostały określone w następujących dokumentach.

1. Raport Grupy ds. Zrównoważonego Rozwoju Turystyki *Działania Na Rzecz Bardziej Zrównoważonej Turystyki Europejskiej.*

W Raporcie grupa ekspertów określiła kluczowe wyzwania zrównoważonego rozwoju turystyki w Europie. Zaliczono do nich:

- zmniejszenie sezonowości popytu,
- redukcja wpływu transportu turystycznego na środowisko,
- poprawa jakości zatrudnienia w turystyce,
- utrzymanie i podniesienie dobrobytu społeczności lokalnych oraz jakości życia w obliczu zmian,
- ograniczenie wykorzystania zasobów i produkcji odpadów,
- ochrona i nadawanie wartości dziedzictwu przyrodniczemu i kulturowemu,
- wakacje dostępne dla wszystkich,
- wykorzystanie turystyki jako narzędzia w globalnym, zrównoważonym rozwoju.

Na bazie tego dokumentu Komisja Europejska opracowała Agendę dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej.

2. *Agenda dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej.*

W Agendzie Komisja Europejska wskazuje zadania, które będzie realizować, jednocześnie zwracając uwagę, iż wszelkie inicjatywy powinny być „*wspierane przez wszystkie podmioty zaangażowane w turystykę w Europie na różnych poziomach zarządzania: na poziomie władz lokalnych, organizacji zajmujących się zarządzaniem ośrodkami turystycznymi, regionów, państw członkowskich, Komisji Europejskiej, przedsiębiorców, turystów i innych podmiotów¹, które mogą stymulować, wspierać i nadawać kierunek turystyce.*”

¹M.in.: placówki edukacyjne i badawcze, związki zawodowe, stowarzyszenia konsumentów, organizacje pozarządowe i międzynarodowe.

Komisja podejmuje się realizacji następujących zadań na poziomie europejskim:

- mobilizowanie zaangażowanych podmiotów do tworzenia wiedzy i dzielenia się nią (m.in. poprzez wymianę wiedzy i dobrych praktyk),
- promowanie najlepszych europejskich destynacji turystycznych EDEN (organizacja i promocja konkursu),
- uruchomienie instrumentów finansowania UE (upowszechnianie wiedzy nt. istniejących instrumentów finansowych),
- włączenie zrównoważonego rozwoju i konkurencyjności do głównego nurtu polityk Komisji (podkreślanie znaczenia turystyki w różnych politykach unijnych np. ochrona środowiska, transport).

3. *Konkluzje Rady w sprawie agendy dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej:*

Państwa Członkowskie w odpowiedzi na Agendę przygotowały konkluzje, w których zachęca państwa członkowskie, aby:

- **wspierały odpowiednie struktury służące uruchomieniu, realizacji oraz monitorowaniu agendy dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej,**
- **wspierały realizację projektów pilotażowych w tym zakresie, jak również opracowywały zintegrowane modele zarządzania regionami turystycznymi,**
- **propagowały efektywne wykorzystanie europejskich instrumentów finansowych w celu realizacji agendy,**
- uczestniczyły w inicjatywie EDEN (modelowe regiony turystyczne Europy), dzięki której po raz pierwszy przyznano – podczas VI Europejskiego Forum Turystycznego w październiku 2007 roku – nagrody 10 najlepszym regionom turystycznym.

4. Komisja Europejska przygotowała nowy dokument kierunkowy dotyczący kierunków rozwoju Unii Europejskiej do roku 2020 „**Komunikat Komisji Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**”. W dokumencie tym wyznaczono trzy główne cele. W ramach celu *rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej*, Komisja Europejska

zobowiązuje się podjąć działania na rzecz *zwiększenia konkurencyjności turystyki europejskiej*.

5. Komisja Europejska (Wydział Turystyki) pracuje również nad nowym dokumentem określającym działania w zakresie turystyki. W projekcie tego dokumentu zaproponowano trzy obszary działań:

Stymulowanie konkurencyjności sektora turystycznego w Europie.

Proponowane działania:

- wydłużenie okresu trwania głównego sezonu turystycznego: zachęcanie do wyjazdów wakacyjnych i wymian turystycznych poza sezonem (w celu lepszego wykorzystania struktur turystycznych oraz uzyskania bardziej stabilnego i zmotywowanego personelu), w szczególności w odniesieniu do czterech grup docelowych: młodzieży, seniorów, osób niepełnosprawnych oraz rodzin o niskich dochodach,
- podnoszenie świadomości znaczenia działań innowacyjnych wśród przedstawicieli sektora, zwłaszcza małych przedsiębiorstw i firm w skali mikro,
- zwiększenie wykorzystania nowych technologii, w szczególności technologii informatycznych przez zajmujące się turystyką podmioty w sektorze publicznym i prywatnym, w szczególności przez MŚP,
- promowanie różnych instrumentów finansowych istniejących na szczeblu europejskim wśród różnych podmiotów sektora turystycznego, w szczególności MŚP,
- wzmocnienie współpracy z organizacjami europejskimi i międzynarodowymi (ETC, OECD, UNWTO, UNEP, itp.), jak również z podmiotami „tworzącymi wiedzę” (uniwersytety, instytuty badawcze, ośrodki monitoringowe publiczne i prywatne),
- wspieranie i zachęcanie do tworzenia sieci instytucji badawczych, uniwersytetów oraz regionalnych i krajowych ośrodków monitoringowych z większym udziałem władz krajowych/regionalnych oraz krajowych biurami ds. turystyki,
- pogłębienie wiedzy o sektorze turystyki, w szczególności poprzez wprowadzenie statystyk europejskich i regularne badania na temat krótkoterminowych tendencji popytu i podaży usług turystycznych w Europie.

Rozwój zrównoważonej turystyki w Europie. Proponowane działania:

- dalsze wdrażanie inicjatywy EDEN dotyczącej najlepszych europejskich ośrodków turystyki, w ścisłej współpracy z krajowymi biurami ds. turystyki oraz władzami regionalnymi,
- wspieranie rozwoju innych form zrównoważonej turystyki,
- promowanie wykorzystania systemów wskaźników w zrównoważonym zarządzaniu ośrodkami turystycznymi w celu sprawniejszego monitorowania zrównoważonej turystyki na szczeblu lokalnym i regionalnym,
- wspieranie inicjatyw promujących odpowiedzialne działanie europejskich firm turystycznych na rynku UE, jak również w państwach trzecich,
- promowanie odpowiedzialnych postaw turystów europejskich, poprzez organizowanie kampanii podnoszących świadomość (w zależności od wybranego miejsca docelowego, środka transportu oraz relacji z miejscową ludnością). Kampanie takie powinny również obejmować przeciwdziałanie wykorzystywaniu kobiet i dzieci.

Promowanie Europy jako kierunku wyjazdów turystycznych w głównych państwach pozaeuropejskich. Proponowane działania:

- wzmocnienie wizerunku Europy na głównych rynkach państw trzecich (Stany Zjednoczone, Japonia, Chiny, Rosja, Indie, Brazylia, itp.), poprzez tworzenie i promowanie „marki europejskiej”, w bliskiej współpracy z państwami członkowskimi oraz innymi publicznymi i prywatnymi podmiotami sektora turystycznego (stowarzyszenia europejskie i międzynarodowe, krajowe biura ds. turystyki, organizacje pozarządowe, przedstawiciele europejskiego przemysłu turystycznego). Marka „Europa” powinna odzwierciedlać główne atuty i wartości europejskie (różnorodność, jakość, historię, kulturę, bezpieczeństwo, itp.), odróżniające ją od innych ośrodków turystyki,
- koordynacja współpracy - na szczeblu władz publicznych i sektora turystyki - z najważniejszymi rozwijającymi się gospodarkami (Chiny, Rosja, Indie, Brazylia, itp.), jak również z pozaeuropejskimi krajami regionu EUROMED oraz innymi rozwijającymi się krajami i regionami uważanymi za priorytetowe dla UE,

IX. Instrumenty wsparcia branży turystycznej w różnych krajach Europy.

Poniższa tabela przedstawia instrumenty wsparcia branży turystycznej w poszczególnych krajach Europy

Lp.	KRAJ	BRANŻA TURYSTYCZNA
1.	Austria	Pakiet koniunkturalny „Turystyka”: wolumen niskooprocentowanych kredytów ERP: z 32 mln do 38 mln euro w 2009r. oraz wdraża linie kredytowe w ramach tzw. mikrokredytów. Gwarancje bankowe w ramach tzw. finansowania pomostowego: Bank Hotelarstwa i Turystyki (<i>Österreichische Hotel- und Tourismusbank ÖHT</i>) Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) udzielił ÖHT na ten cel pożyczki w wysokości 140 mln euro. Ustawa budżetowa rozszerza zakres gwarancji ÖHT z 250 mln do 500 mln euro, a górna granica gwarancji wynosi do 4 mln euro. Branża turystyczna korzysta z ww. linii kredytowych. Zmiana sposobu obliczania odsetek dla kredytów udzielanych przez bank ÖHT : zwolnienie od spłaty odsetek (ok. 30 mln euro), silne wsparcie płynności finansowej przedsiębiorców z niskim kapitałem własnym. Nowe projekty: ok. 29,2 mln euro, z czego ok. 28,2 mln euro na wsparcie finansowe, a ok. 1,0 mln euro na inne wydatki (m.in. finansowanie badań). W ich ramach ok. 1 tys. przedsiębiorstw turystycznych skorzystało z kredytów na kwotę ok. 196,4 mln euro, wspierając inwestycje na ok. 655,5 mln euro. Z czego: • 81% hotelarstwo (projekty optymalizacji procesów zarządzania i poprawy jakości, inwestycje w obiekty rekreacyjne typu wellness, fitness, budowa sal konferencyjnych, placów zabaw dla dzieci oraz hoteli), • 12% regionalna infrastruktura (m.in. inwestycje w wyposażenie stoków narciarskich, pól golfowych i parków rozrywki),

		• 7% gastronomia (tworzenie oraz poprawa wizerunku restauracji). Promocja celów i kierunków dopasowanych do zachowań i preferencji konsumentów wzmacniająca tradycje turystyki rodzimej. Pobudzanie popytu krajowego jest istotnym czynnikiem walki ze skutkami kryzysu. Kampania informacyjna na sezon zimowy: 4 mln euro na wsparcie inicjatyw w regionach: alpejskim, naddunajskim i na rzecz turystyki miejskiej. Prace nad nową strategią rozwoju sektora turystyki w ramach obszarów: marketing, finansowanie, infrastruktura oraz warunki ramowe.
2.	Bulgaria	7% stawka podatku VAT dla usług zakwaterowania (nocleg + wyżywienie w systemie <i>all inclusive</i>), dla pakietu turystycznego operatora. <i>Branding</i> Bułgaria: 2,75 ml euro, I poł. br., „Bezpłatny” wypoczynek nad morzem dla 15 tys. emerytów o niskich dochodach: 3,3 mln euro. Administracyjne decyzje o przedłużaniu weekendów wypadających w okolicach świąt. Ulgi podatkowe dla osób korzystających w sposób udokumentowany z usług turystycznych w miejscowych kurortach przez okres dłuższy niż 6 dni. Usprawnienie procesu wydawania wiz dla Rosjan
3.	Cypr	Pakiet pomocowy (51 mln euro) obowiązujący od 1.05.09 do 30.04.10: Redukcja stawek VAT związanych z zakwaterowaniem z 8% do 5% - 15 mln euro. Abolicja podatków miejskich nakładanych na hotele (opodatkowywano opłata za nocleg – 11 mln euro. Redukcja opłat lotniskowych; podatków lotniskowych oraz tzw. <i>landing fees</i> – 15 mln euro. Program „turystyka socjalna” promujący turystykę krajową: dofinansowanie wypoczynku najuboższych (10 mln euro).
4.	Dania	Kampanie telewizyjne namawiające do korzystania z usług biur podróży finansowane przez branżę turystyczną.

5.	Estonia	Promocja środków pochodzących z pomocy zagranicznej. Redukcja podatków lotniskowych i subsydiowanie usług ochrony bezpieczeństwa na lotniskach.
6.	Francja	Ustawa o rozwoju i modernizacji usług turystycznych: Reforma systemu klasyfikacji hoteli. Decyzja o zakwalifikowania obiektu turystycznego do danej kategorii będzie ważna przez 5 lat. Czeki wakacyjne dla MSP poniżej 50-ciu osób. Utworzenie jednej instytucji odpowiedzialnej za rozwój turystyki <i>ATOOUT FRANCE</i>. Modernizacja i uproszczenie przepisów dotyczących sprzedaży wycieczek. Poprawa konkurencyjności biur oferujących podróże do Francji, ułatwienia dla nowych podmiotów (np. organizatorów kongresów). Obniżenie podatku VAT na usługi restauracyjne (5,5 % zamiast 19,6 %). Organizacje reprezentujące sektor restauracyjny zobowiązały się do : • obniżenia cen produktów, • utworzenia w ciągu 2 lat 40 tys. dodatkowych miejsc pracy, (20 tys. stałych i 20 tys. w formie praktyk i kontraktów szkoleniowych), • poprawy sytuacji personelu w zakresie wynagrodzeń, zabezpieczenia społecznego i warunków pracy, • nowych inwestycji ukierunkowanych na: dostosowanie lokali gastronomicznych do norm w zakresie bezpieczeństwa, higieny, hałasu, dostępu osób o ograniczonej mobilności, podniesienie jakości świadczonych usług (nowoczesne i dostosowane wyposażenie); informatyzację (budowa bezprzewodowych sieci komputerowych, nowe kasy elektroniczne), sortowanie odpadów, zwiększenie powierzchni użytkowej, pomoc w przejmowaniu działalności. Fundusz modernizacyjny dla właścicieli zakładów gastronomicznych (mniejsze lokale, młodzi restauratorzy) na okres 3 lat. Pożyczki ze środków Oséo (agencja MSP) nie wymagają uzyskania gwarancji ani osobistego wkładu. Ich wysokość zawiera się w przedziale 30-120 tys. euro. Okres

		zwrotu 5 lat.
7.	Grecja	Rządowy pakiet wsparcia sektora turystyki : Wzrost o 50% wydatków na reklamę i promocję turystyki przyjazdowej. Redukcja stawek podatku od nieruchomości wykorzystywanych w celach turystycznych. Ulgi kredytowe („zamrożenie” zobowiązań). Dodatkowe finansowanie w ramach programu wzmocnienia płynności gospodarki. Redukcja opłat pobieranych przez władze lokalne od usług hotelarskich. Przyspieszenie procedur zwrotu podatku VAT. Gwarancje i dotacje na spłatę odsetek w ramach programu wspierania MSP. Priorytet sektora turystycznego w ramach realizacji Programu Inwestycji Państwowych. Zmiana formuły okresowego zasiłku dla bezrobotnych (w branży). Zwiększenie zakresu funkcjonowania systemu wczasów pracowniczych (<i>Workers Social Benefits Organisation</i>).
8.	Hiszpania	Priorytety: utrzymanie zatrudnienia w sektorze, zmniejszenie obciążeń podatkowych dla podmiotów obsługujących ruch turystyczny, zwiększenie dostępu do kredytów inwestycyjnych, intensyfikacja promocji na rynkach wschodzących. Rządowy program pobudzenia zatrudnienia (2008-2010) : 30 mln euro na wsparcie i modernizację sektora turystycznego w kierunku zrównoważonego rozwoju i zwiększenia jej konkurencyjności. Plan <i>Renove Turismo</i>, w ramach Planu Pobudzenia Gospodarki i Zatrudnienia (na lata 2008-2010) promujący rehabilitację i modernizację instalacji turystycznych w celu poprawienia ich jakości i zrównoważonego rozwoju infrastruktury sektora (1 mld euro). Oczekuje się, że w ramach Planu zostanie utworzonych 15 tys. nowych miejsc pracy. Plan <i>FUTURE</i> skierowany do firm promujących zrównoważone podejście do energetyki w sektorze turystyki, ograniczenie zużycia wody i zarządzanie odpadami (500 mln euro).Utworzenie Centrum Zrównoważonego Rozwoju Turystyki i Ochrony Środowiska.

	Wspieranie rozwoju badań w obszarze turystyki. Inicjatywa utworzenia Centrum Badań, Rozwoju i Innowacji Turystycznej oraz Centrum Badań i Innowacji Gastronomicznej. Promocja krajowej gastronomii. Plan Gastronomia 2009 – 2010 i Pierwszy Europejski Kongres Gastronomii i Turystyki 2010. Rozwój platformy Web mającej na celu rozwój technologicznej inteligencji i innowacji turystycznej. Turystyka socjalna: Program Wakacyjny dla osób starszych IMSERSO. Utworzenie 200 tys. nowych miejsc, zwiększenie budżetu o 20 mln. euro. Specjalne programy na okres świąteczny dla 1 mln osób starszych na grupowe wycieczki. Realizacja programu ok. 75 mln euro corocznie z budżetu państwa, dzięki mechanizmom podatkowym (VAT, podatek od działalności handlowej i gospodarczej, podatek od dochodów osób prawnych i fizycznych), zwiększonym dochodom ze składek na zabezpieczenie społeczne oraz dzięki oszczędnościom w wydatkach na zasiłki dla bezrobotnych, program ten jest wysoce dochodowy, przynosząc zysk w kwocie ok. 125 mln euro. Linia Turystyki Termalnej programu IMSERSO 2010 r. Zwiększenie inwestycji o 6,1 mln euro. Utworzenie dodatkowych 30 tys. miejsc pracy. Plan promocji turystyki kulturalnej 2009-2012 i zwiększenie intensywności promocji za granicą. Redukcja opłat lotniskowych: 25 mln euro. W przypadku Balearów, wysp Kanaryjskich i Melii redukcja od 15% do 30% w odniesieniu do opłat pasażerskich, za lądowanie i za bezpieczeństwo. Plan MSZ skrócenie czasu oczekiwania na wizę z rynków wschodzących. Zatrudnienie dodatkowego personelu w ambasadach na Ukrainie, w Indiach oraz w Moskwie, St. Petersburgu, Beijinie, Guangzhou, Szanghaju i Bombaju. Wzmocnienie obecności na rynkach azjatyckich: otwarcie biura turystycznego w Kantonie, piątego z kolei na terenie Azji, Działania marketingowe i wprowadzenie reklamy kreatywnej do branży turystycznej skierowane do konsumentów o dużej sile nabywczej, głównie z gospodarek wschodzących.

		Udostępnienie militarnych szlaków powietrznych samolotom pasażerskim, oszczędności 11,5 mln euro rocznie na paliwie i zmniejszenie emisji CO2 do atmosfery o 27,5 mln kg. Promocja zrównoważonego rozwoju turystyki na obszarach wiejskich i morskich (budżet 62,6 mln euro). Dofinansowanie modernizacji i budowy sieci hoteli wysokiej klasy (170 mln euro), działania promocyjne w obszarze turystyki kulturowej (7 mln euro) i parkach narodowych (10 mln euro) oraz projekty dynamizujące turystykę osób w wieku emerytalnym.
9.	Holandia	Zniesienie podatku środowiskowego na przeloty lotnicze. (11,25 EUR na trasach europejskich, 45 EUR na trasach międzykontynentalnych – w jedną stronę od osoby). Trzy kampanie reklamowe wspierające promocję turystyki przyjazdowej przeprowadzone przez Niderlandzkie Biuro ds. Turystyki i Kongresów (NBTC) w Internecie bez środków z budżetu. Promocja destynacji poza krajem w ramach dostępnych narzędzi, tj. prasa branżowa oraz Internet przez Holenderską Federację Biur Podróży (ANVR) bez wsparcia rządowego. Kontrola w biurach podróży oferujących wyjątkowo niskie ceny pobytów przez Fundusz Gwarancji Podróżnych (SGR) pod kątem jakości usług.
10.	Irlandia	Brak szczególnych instrumentów wsparcia branży turystycznej. Szkolenia z zakresu umiejętności biznesowych, księgowości, networking, coachingu, mentoringu oraz kursy kucharskie pozwalające na podniesienie standardu restauracji przez agencję <i>Falite Ireland</i>. Promocja żywności: tzw. „<i>food tourism</i>”, poprzez liczne festiwale np. <i>Taste of Dublin</i>, <i>Waterford Food Festival</i>. Promocja historycznych zabytków kraju w ramach promocji dziedzictwa kulturowego.
11.	Litwa	Cięcia kosztów oraz stanu zatrudnienia, wzrost stawek podatkowych celem zmniejszenia deficytu budżetowego sięgającego 10%. W branży hotelarskiej nastąpił wzrost podatku CIT z 5 do 19%, oraz VAT z 19 do 21%.
12.	Łotwa	Doskonalenie podstawy prawnej, opracowywanie dokumentów z zakresu

		planowania polityki rozwoju turystyki oraz doskonalenie inicjatyw marketingowych turystyki na rynku krajowym i zagranicznym. Nowelizacja trybu wypełniania, przechowywania i składania druku deklaracji cudzoziemca, upraszczająca sposób wypełniania deklaracji cudzoziemca; zmiany w „Trybie obiegu towarów akcyzowych”, których głównym celem jest zapobieganie oszukiwaniu turystów zagranicznych i mieszkańców Łotwy w miejscach rozrywkowych; Zniesienie certyfikacji przewodników i pilotów turystycznych. Opracowywanie nowej strategii marketingu Agencji Rozwoju Turystyki na lata 2010-2014, udoskonalenie państwowego portalu turystyki www.latviatourism.lv. Współpraca łotewsko-estońska; poszukiwanie nowych rynków Japonia, popularyzacja Rygi za granicą jako metropolii państw północnych. „LIVE RIGA”.
13.	Malta	Zmniejszenie sezonowości sektora turystycznego (otwarcie się na nowy rodzaj turystyki: turystyka biznesowa, szkoły językowe, agroturystyka), zapewnienie zaplecza transportowego (m.in. przyciągnięcie tanich linii lotniczych), reformy strukturalne zapewniające efektywniejsze zarządzanie środkami finansowymi oraz większą konkurencyjność sektora. Promocja rządu skierowana do turystów europejskich. Reorganizacja i lokalizacja Biur Izby Turystycznej jedynie w Europie. Promocja nowych połączeń lotniczych, zachęty podatkowe dla rodzin goszczących zagranicznych studentów, inwestycje w konserwację dziedzictwa narodowego oraz w porty jachtowe.
14	Niemcy	Brak wsparcia ze strony państwa z powodu prywatnego charakteru własności. Środki na promocję otrzymuje Niemiecka Centrala Turystyki (Deutsche Zentrale für Tourismus- DZT) ok. 20 mln euro. Przedsiębiorcy otrzymują pomoc tworząc nowe miejsca pracy (fundusze UE dla słabych gospodarczo regionów, nowych landów). Środkami dysponują landy.

15.	Słowacja	Regionalna pomoc w branży turystycznej dla budujących lub rozszerzających kompleks turystyczny oraz kupujących majątek w wysokości przynajmniej 9 960 000 EUR, gdzie wartość wyposażenia technologicznego musi stanowić, co najmniej 20% sumy kosztów inwestycji. Powyższa suma może być obniżona do kwoty 4 980 000 EUR lub nawet do kwoty 3 319 391, 89 EUR, jeżeli inwestor zdecyduje się realizować projekt w regionach z wyższą stopą bezrobocia. W tym przypadku obowiązuje zasada, że co najmniej 50% minimalnej wartości inwestycji musi być pokryta kapitałem własnym. Minimalną wartość inwestycji w korelacji ze stopą bezrobocia uprawniającą do uzyskania pomocy z budżetu państwa przedstawia poniższa tabela: Minimalna wysokość inwestycji EUR* Stopa bezrobocia 9 960 000 EUR niższa niż przeciętna na Słowacji (<7,66%) 4 980 000 EUR wyższa niż przeciętna na Słowacji (>7,66%) 3 319 391 EUR min. o 50% wyższa niż średnia na Słowacji (>11,49%) Wspieranie krajowej turystyki m.in. poprzez bardziej efektywne wykorzystywanie istniejącej bazy turystycznej: - pobyty rekreacyjne służb mundurowych oraz ich rodzin (wojsko, policja i straż pożarna). w ośrodkach wypoczynkowych wskazanych przez właściwe ministerstwo na koszt budżetu państwa na terenie Słowacji, - działania reklamowo-promocyjne Słowackiej Agencji Ruchu Turystycznego.

16.	Słowenia	Promocja na nowych rynkach: polski, słowacki, czeski, chorwacki, serbski, hiszpański oraz rosyjski. Intensyfikacja działań na rynkach zamorskich (Azja, Skandynawia, USA). Wzrost o 30% środków na reklamy we Włoszech, Austrii i Niemczech. Wzrost liczby prezentacji na targach, koordynacja wystąpień z akcjami promocyjnymi na lokalnych rynkach (degustacje, spotkania, emisje reklam). Wprowadzenie zasady PPP w podejmowanych działaniach promocyjnych, zmniejszenie nakładów przez sektor prywatny i wzrost nakładów z budżetu, łączenie budżetów promocyjnych i podejmowanie wspólnych kampanii przez władze państwowe, samorządowe i biznes prywatny. Przetarg na projekty mające na celu dodatkową promocję turystyczną Słowenii w 2009 r. (2 mln EUR). Współfinansowanie wyniosło do 60% kosztów kwalifikowanych, pod warunkiem wartości projektu wyższej niż 50 tys. euro. Max. kwota dofinansowania 100 tys. euro. 85% środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Kampania promocyjna kraju wśród własnych mieszkańców pt. "Bliskie domu, bliskie sercu" ze specjalnym budżetem. Rozpoczęcie prac nad projektem turystyki społecznej. Uproszczenie procedur uzyskiwania wiz dla obywateli Serbii, Rosji, Ukrainy i Chin.
17.	Szwajcaria	Branża dysponuje budżetem 12,0 mln CHF oraz ok. 3,0 mln CHF z wpłat przedsiębiorstw. Zmniejszenie o 50 % stawki podatku VAT (3,8 % wobec podstawowej stawki w wysokości 7,6 % i tak najniższej w Europie) dla hotelarzy Wsparcie w różnorodnych formach na poziomie regionalnym. Są to przykładowo zwolnienia z niektórych opłat lokalnych, udział środków publicznych w projektach infrastrukturalnych, w akcjach czy poszczególnych przedsięwzięciach promocyjnych itp.
18.	Szwecja	W opinii zaangażowanych podmiotów branża turystyczna w Szwecji nie została dotknięta przez międzynarodowy kryzys finansowy w znaczącym stopniu.

		Kryzys przyczynił się do rozwoju branży turystycznej. Wynika to z sprzyjających czynników społeczno-ekonomicznych, tj. brak decyzji na dokonywanie wydatków o charakterze luksusowym (daleka zagraniczna podróż urlopowa) a wybór bliższych, tańszych destynacji, co powoduje wzrost udziału turystów z krajów sąsiednich Słaby kurs korony szwedzkiej w miesiącach letnich 2009 r. zwiększył liczbę turystów z krajów ościennych, co wiązało się z promowaniem Szwecji jako miejsca wypoczynku na tamtejszych rynkach.
19.	Węgry	Zmniejszenie podatku VAT od usług hotelowych do 18%, mimo podwyższenia podstawowej stawki VAT z 20 do 25%. Promocja bliższych rynków i turystyki krajowej. Współpraca z usługodawcami i lokalnymi społecznościami w kwestii finansowania kampanii marketingowych. Utworzono także <i>Air Marketing Found</i> dla zwiększenia marketingu taniej turystyki lotniczej. Priorytety: turystyka kulturalna, festiwale. Poprawa turystyki krajowej poprzez wykorzystanie czeków podróźnych. Wsparcie imprez tj. Formuła 1, festiwale kultury, wyścig Hungarian MOTO GP. Nacisk na współpracę międzynarodową w ramach UNWTO.
20.	Włochy	Koordynacja działań promocyjnych Program „<i>Italia&Turismo</i>” wspierający konkurencyjność firm, 1,6 mld euro na preferencyjne kredyty dla firm przeznaczone na inwestycje w projekty zwiększające konkurencyjność. Wartością dodaną projektu jest udział instytucji prywatnych, tj. organizacje przedsiębiorców i banki. Wsparcie operacyjne MSP w procesie modernizacji. Porozumienie z najważniejszymi włoskimi przewoźnikami: usprawniające i obniżające koszty podróży. Kampania promocyjna, nowe logo, emisja spotów promujących atrakcje turystyczne podczas imprez sportowych.

		Pobudzenie popytu wewnętrznego. Program „<i>Buoni Vacanze</i>” dofinansowuje pobyt w rodzimych resortach uboższych rodzin poza sezonem. Bilateralne umowy z Hiszpanią, Francją i Chinami (maj 2010 r. to miesiąc włosko-chińskiej turystyki) wymiana doświadczeń i informacji.

Opracowano w Departamencie Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki na podstawie informacji przekazanych przez Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej oraz w oparciu o materiały i dokumenty własne, a także Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.